

Szczegółowy Opis Przedmiotu Zamówienia (dalej „SOPZ”)

A. ZASADY OGÓLNE

1. Departament Europejskiego Funduszu Społecznego (DZF), Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej, z siedzibą przy ul. Wspólna 2/4, 00-926 w Warszawie, zaprasza do składania ofert na opracowanie poradnika dla sektora kultury, pokazującego możliwości realizacji w obszarze kultury wymagań, które zostały wprowadzone *Ustawą z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz.U. 2020 poz. 1062) i Ustawą z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych (Dz.U. 2019 poz. 848).*
2. Zamówienie zostanie zrealizowane bez zastosowania przepisów *ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2013 r., Nr 907, j.t., z późn. zm.)*, zgodnie z wyłączeniem określonym w art. 4 pkt. 8 ww. ustawy. Zamówienie będzie prowadzone w trybie zasady konkurencyjności, o której mowa w części 6.5.2 (Zasada konkurencyjności) Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020.
3. Niniejsze ogłoszenie nie stanowi oferty w rozumieniu przepisów *ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz. U. z 1964 r. Nr 16, poz. 93., j.t.)*.
4. Ofertę należy **złożyć w terminie do dnia 15.12.2020 r.**, w wersji elektronicznej – na adres e-mail: malgorzata.zlotkowska@mfipr.gov.pl
5. Oferty złożone po terminie wskazanym w pkt 4 lub nie spełniające wymagań opisanych w części E SOPZ (Wymagania dotyczące przygotowania oferty) nie będą podlegały ocenie.
6. Zamawiający zastrzega sobie możliwość negocjacji zaproponowanych warunków realizacji i ceny za wykonanie usługi z wybranym Oferentem lub rezygnacji z zamówienia bez podania przyczyn.
7. W celu zapewnienia porównywalności wszystkich ofert, które podlegały ocenie, Zamawiający zastrzega sobie prawo do skontaktowania się z wybranymi Oferentami, w celu uzupełnienia lub doprecyzowania przesłanych dokumentów.
8. Zamawiający powiadomi wszystkich oferentów o wyniku oceny ofert na wykonanie przedmiotowej usługi drogą elektroniczną.
9. Zamawiający przewiduje możliwość zmiany terminu realizacji umowy w przypadku wystąpienia okoliczności niezależnych od wykonawcy, opisanych w art. 15r ustawy z dnia 2 marca 2020 roku o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób

zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. poz. 1842), a powodujących brak możliwości realizacji zamówienia w terminie określonym umową. Wydłużenie terminu realizacji umowy nie może być dłuższe niż 1 miesiąc. Wydłużenie terminu umowy jest możliwe po akceptacji przez Zamawiającego pisemnego oświadczenia lub dokumentów Wykonawcy potwierdzających wystąpienie ww. okoliczności, uzasadniających konieczność zmiany terminu realizacji umowy.

10. Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej zawiera umowy na podstawie własnych wzorów umów stosowanych w ministerstwie.

11. Osobą uprawnioną do kontaktów roboczych w ramach niniejszego zamówienia ze strony zamawiającego jest Małgorzata Złotkowska (adres e-mail: malgorzata.zlotkowska@mfi.pr.gov.pl , tel.: 22 273 80 50).

B. PRZEDMIOT ZAMÓWIENIA

Przedmiotem zamówienia jest opracowanie poradnika dla sektora kultury (zamiennie w tekście używane określenia: „opracowanie”, „materiał”), pokazującego możliwości realizacji w obszarze kultury wymagań, które zostały wprowadzone *Ustawą z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami* (Dz.U. 2020 poz. 1062) i *Ustawą z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych* (Dz.U. 2019 poz. 848).

Poradnik ma mieć charakter informacyjny i stanowić wskazówkę dla podmiotów sektora kultury (w szczególności instytucji kultury) zobowiązanych ww. Ustawami w zakresie:

- minimalnych wymagań, jakie muszą spełnić aby zapewnić dostępność na mocy ustaw

oraz

- przykładowych rozwiązań, wskazówek, standardów i dobrych praktyk, jakie mogą być wprowadzane dla osób ze szczególnymi potrzebami w celu spełnienia tych wymagań.

Ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz.U. 2020 poz. 1062) i *z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych* (Dz.U. 2019 poz. 848) wyznaczają w sposób systemowy ramy dostępności dla wszystkich podmiotów publicznych i działań finansowanych ze środków publicznych.

C. WYMAGANIA WOBEC WYKONAWCY

1. Od Wykonawcy oczekuje się terminowej i sprawnej realizacji usługi. Wykonawca przekazuje Zamawiającemu projekt poradnika w celu akceptacji lub zgłoszenia ewentualnych uwag. Wykonawca uwzględni w okresie realizacji umowy wszelkie uwagi zgłoszone przez Zamawiającego w zakresie realizacji dzieła. Ostateczny projekt opracowania zostanie uzgodniony z Zamawiającym.

2. Wykonawca wyznaczy osobę do kontaktów roboczych z Zamawiającym i będzie pozostawał w stałym kontakcie z Zamawiającym (spotkania stacjonarne lub zdalne odpowiednio do potrzeb, kontakt telefoniczny, e-mail). Wykonawca będzie niezwłocznie informował o pojawiających się problemach, zagrożeniach lub opóźnieniach w realizacji, a także innych zagadnieniach istotnych dla realizacji zamówienia.
3. Wykonawca musi posiadać doświadczenie w realizacji co najmniej 30 godzin usług doradztwa lub szkoleń z zakresu zapewniania dostępności, uwzględniających obszar sektora kultury lub przeprowadzenia co najmniej 3 audytów dostępności, w tym co najmniej 2 w instytucjach kultury.
4. Wykonawca do realizacji zamówienia będzie dysponował odpowiednim zespołem, składającym się z co najmniej:
  - 4.1 jednego eksperta posiadającego doświadczenie co najmniej 3 lat pracy w instytucjach kultury, realizacji lub współrealizacji projektów kulturalnych i artystycznych, w co najmniej 2 różnych obszarach kultury (sztuk wizualnych i galerii, muzeów, dziedzictwa kulturowego, muzyki, teatru, filmu, bibliotek i literatury, edukacji i animacji kulturalnej).
  - 4.2 jednego eksperta posiadającego doświadczenie w realizacji co najmniej 3 audytów dostępności w instytucjach kultury lub 3 szkoleń z zakresu dostępności w instytucjach kultury.
5. Wykonawca zweryfikuje treść Poradnika w co najmniej 4 różnych podmiotach sektora kultury, w tym trzech instytucjach kultury, z listy propozycji przekazanej przez Zamawiającego i uwzględni sugestie zgłoszone przez te podmioty (o ile zostaną uznane przez Zamawiającego za zasadne).
6. Wykonawca podda poradnik recenzji jednego architekta, inżyniera budownictwa lub osoby posiadającej uprawnienia budowlane oraz jednego konserwatora zabytków (przy czym kompetencje te mogą być realizowane przez jedną osobę) i uwzględni sugestie zgłoszone przez te osoby (o ile zostaną uznane przez Zamawiającego za zasadne).
7. Wykonawca jest zobowiązany do przekazania Zamawiającemu autorskich praw majątkowych do Poradnika (i jego projektów) oraz udzielenie Zamawiającemu prawa zależnego do niego na następujących polach eksploatacji:
  - a. utrwalanie, trwałe lub czasowe, całości lub części – na dowolnych nośnikach;
  - b. zwielokrotnianie, trwałe lub czasowe, całości lub części – przy użyciu dowolnych technik;
  - c. rozpowszechnianie oraz publikowanie w dowolny sposób (w tym poprzez: wprowadzanie do pamięci komputera i sieci multimedialnych, w tym Internetu) – w całości lub w części, jak również w połączeniu z innymi utworami;

- d. wprowadzanie do obrotu (zarówno oryginału jak i egzemplarzy), najem, użyczenie materiałów (w całości lub w części) lub nośników, na których materiały utrwalono;
  - e. wprowadzanie (w tym zlecenie wprowadzania osobom trzecim) dowolnych zmian w utworach, w tym: przystosowywanie, dokonywanie zmian układu, sporządzanie wyciągów, streszczeń, skrótów, dokonywanie aktualizacji, łączenie z innymi utworami oraz tłumaczenie – w odniesieniu do całości lub części;
  - f. trwałe lub czasowe utrwalanie lub zwielokrotnianie – w całości lub w części, dowolną techniką i w dowolnej formie materiałów o których mowa w pkt e)
  - g. publikowanie oraz rozpowszechnianie (w tym poprzez wprowadzanie do obrotu, najem lub użyczenie) – w całości lub w części materiałów o których mowa w pkt e).
7. Wykonawca jest zobowiązany do przeprowadzenia profesjonalnej korekty językowej oraz dokonania składu i łamania treści ostatecznej (zatwierdzonej przez Zamawiającego) wersji poradnika.
8. Wykonawca jest zobowiązany do przekazania również wersji projektu poradnika dostępnego dla programów osób niewidomych i niedowidzących.
9. Wykonawca jest zobowiązany do stosowania w przygotowaniu poradnika zasad projektowania uniwersalnego oraz dbałości o zapewnienie jak największej dostępności treści zawartych w poradniku dla osób o specjalnych potrzebach.

D. WYMAGANIA DOTYCZĄCE PORADNIKA

Opracowanie Poradnika, będącego zbiorem wskazówek dla podmiotów kultury, zobowiązanych do spełniania wymagań określonych w *ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami* i *ustawie z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych*, ma za zadanie wesprzeć te podmioty w interpretowaniu i wdrażaniu zapisów ustawy oraz objaśnić możliwe rozwiązania i ich zastosowanie. Celem Poradnika jest wyznaczenie standardów dostępności w kulturze, odnoszących się do minimalnych wymagań określonych ww. przepisami oraz wskazujących standardy i dobre praktyki w zakresie zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami i niwelowania barier w dostępie do kultury i sztuki.

Materiał powinien być opracowany przede wszystkim z uwzględnieniem art. 6 *ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami*, (w którym opisane są minimalne wymagania dla zapewnienia dostępności) i art. 7 ww. ustawy (gdzie znajdują się przepisy w zakresie dostępu alternatywnego) poprzez objaśnienie ich znaczenia w sposób praktyczny i z przykładami z dziedziny kultury.

Poradnik powinien w sposób jasny i przejrzysty prezentować najczęściej występujące wyzwania z zakresu udostępniania dóbr kultury osobom o szczególnych potrzebach i wskazywać odpowiadające im rozwiązania, zapewniające dostępność architektoniczną, cyfrową i informacyjno-komunikacyjną. Materiał powinien być opracowany w formie wyjaśnień zapisów ustaw, wskazówek lub standardów, opisujących jak realizować w instytucjach kultury i podmiotach sektora kultury *ustawę z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami* i *ustawę z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych*.

Materiał powinien w sposób przejrzysty i prosty informować o:

- zakresie obligatoryjnych działań na rzecz dostępności usług i zasobów kultury, w tym określać elementy, które decydują o spełnieniu podstawowych kryteriów zapewniania dostępności danego typu instytucji kultury i jej zasobów
- typach przestrzeni kulturalnych, zasobów kultury, elementów oferty, produkowanych materiałów i informacji, których dotyczą wymogi ustawowe wraz z wskazówkami jak można zapewnić ich dostępność.

Materiał powinien również informować o okresach przejściowych, przewidzianych w ustawach, dotyczących wszystkich typów instytucji publicznych lub szczególnie instytucji kultury. Materiał powinien zawierać odniesienia do ogólnego Poradnika *Jak wdrażać ustawę o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami?* i nie powinien powtarzać jego treści.

Poradnik powinien zawierać wskazówki i informacje o standardach zapewniania dostępności kultury, w tym ujmować zagadnienia dotyczące:

- dostępności fizycznej, m.in. :
  - architektonicznej dostępności obiektów instytucji kultury, z wyszczególnieniem obiektów objętych nadzorem konserwatora zabytków oraz przestrzeni rezydencjonalno-parkowych,
  - zapewniania dostępności komunikacyjnej, swobody i bezpieczeństwa przemieszczania się i użytkowania przestrzeni instytucji kultury, w tym wskazówek dla projektowania lub modernizacji przestrzeni wspólnych (np. kasy, szatnie, czytelnie), zaplecza sanitarnego, wyposażania, organizacji i sposobu wykończenia wnętrza (np. faktur powierzchni, układów barw i kontrastów zwiększających dostępność pomieszczeń), aranżacji wystaw lub przestrzeni widowni.
  - identyfikacji ograniczeń funkcjonalnych i ograniczeń dostępności architektonicznej w instytucjach kultury oraz sposoby zabezpieczenia przed zagrożeniami (np. słupy konstrukcyjne w otwartych przestrzeniach), zapewnienia bezpieczeństwa dróg ewakuacyjnych.
- dostępności oferty i zasobów kultury oraz informacji o nich, m.in. :

- wskazówek organizacji dostępnych wydarzeń kulturalnych, w tym również realizowanych on-line,
  - wskazówek organizacji dostępnych wystaw (stałych, czasowych, plenerowych, wirtualnych) i standardów minimalizowania ingerencji w oryginalne dzieło artystyczne,
  - wskazówek dotyczących organizacji miejsc/stanowisk dla widzów/użytkowników o szczególnych potrzebach, umożliwiających dostęp do zasobów kultury (np. stanowisk komputerowych lub multimedialnych, doboru wyposażenia i sprzętu),
  - zagadnień przygotowania oferty kulturalnej i edukacyjnej o charakterze uniwersalnym, inkluzyjnym oraz oferty dedykowanej dla osób o specjalnych potrzebach,
  - przykładów działań wspierających zapewnianie dostępności, np. związanych ze strukturą organizacyjną instytucji, powołaniem koordynatora dostępności i określeniem jego zadań, zakresu podnoszenia kompetencji pracowników instytucji kultury,
  - wskazówek dotyczących informowania o zakresie zapewnianej dostępności i skutecznej komunikacji z różnymi grupami odbiorców o szczególnych potrzebach,
  - zawierać zalecenia dotyczące zapewnienia dostępności osobom o szczególnych potrzebach w czasie reżimu sanitarnego wynikającego z pandemii
- dostępności informacyjno-komunikacyjnej i cyfrowej, m.in.:
- wskazówek i praktycznych rozwiązań zapewnienia dostępności stron internetowych, profili społecznościowych, aplikacji mobilnych (w tym audioprzewodników) i przygotowania dostępnych materiałów informacyjnych,
  - wskazówek dotyczących zapewnienia dostępności portali i katalogów zawierających zasoby i archiwa kultury,
  - wskazówek i przykładów dotyczących systemów oznaczeń i informacji przestrzennej w instytucji.

W opracowaniu należy przedstawić konkretne przykłady różnych rozwiązań, zapewniających lepszą dostępność usług i zasobów kultury, uwzględniając odniesienie m.in. do kategorii: zastosowania projektowania uniwersalnego, racjonalnego usprawnienia i alternatywnego dostępu.

Materiał musi zawierać przykłady z praktyki podmiotów i instytucji kultury w Polsce oraz może zawierać uzupełniające, unikatowe przykłady z zagranicznych instytucji kultury.

W Poradniku powinny zostać również uwzględnione **zagadnienia dotyczące dozwolonego prawnie samodzielnego przetwarzania materiałów drukowanych i tworzenia kopii utworów w formatach dostępnych.**

Poradnik musi być przygotowany w sposób kompleksowy, **uwzględniający specyfikę potrzeb różnego typu odbiorców o specjalnych potrzebach** (w tym m.in. osoby o ograniczonej mobilności lub motoryce, osoby z dysfunkcjami zmysłów, osoby z niepełnosprawnością intelektualną, osoby ze Spektrum Autyzmu).

Poradnik powinien zawierać **wskazówki zapewniania dostępności dla poszczególnych typów instytucji kultury**, w których konieczne będzie wprowadzenie dostosowań, z uwzględnieniem specyfiki świadczonych przez nie usług kulturalnych, realizowanego programu i zadań oraz posiadanych zasobów kultury, **w szczególności: bibliotek, domów kultury, muzeów i obiektów/przestrzeni dziedzictwa kulturowego, galerii sztuki i przestrzeni wystaw czasowych, teatrów, filharmonii, instytucji sektora filmu i twórczości audiowizualnej.**

Materiał powinien być przygotowany **w wersji atrakcyjnej dla odbiorcy, przejrzystej i funkcjonalnej, zawierać praktyczne przykłady oraz grafiki lub zdjęcia** możliwych do zastosowania rozwiązań, a także w razie konieczności zawierać załączniki materiałów w formie elektronicznej, przygotowanych w formacie możliwym do wykorzystania (np. zestaw grafik/infografik/znaków do pobrania przez instytucje kultury).

Poradnik powinien **zawierać słowniczek, prezentujący definicje pojęć użytych w przedmiotowych ustawach oraz innych pojęć używanych w Poradniku.**

Opracowanie powinno być przygotowane w formie, która jest:

- wykonana z dbałością o standardy graficzne i dostosowanie do różnych kanałów dystrybucji treści (drukowanych, elektronicznych, dźwiękowych);
- atrakcyjna, tzn. przyciąga uwagę, wzbudza pozytywne emocje;
- zrozumiała, bazuje na prostym języku, nie zawiera skomplikowanych wyliczeń, terminów, opisów;
- dostępna – zgodna z Załącznikiem nr 2 Standardy dostępności dla polityki spójności 2014-2020 do *Wytycznych w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020 – część informacyjno – promocyjna.*

Opracowanie powinno zawierać:

- Logotyp Funduszy Europejskich z podpisem Wiedza Edukacja Rozwój,
- znak barw Rzeczypospolitej Polskiej,
- Logo Ministerstwa Kultury Dziedzictwa Narodowego i Sportu,
- Adres strony Zamawiającego: www.power.gov.pl.

Wszystkie logotypy zostaną dostarczone przez Zamawiającego.

E. WYMAGANIA DOTYCZĄCE PRZYGOTOWANIA OFERTY

Oferta powinna zawierać:

- Całościową kwotę realizacji zamówienia (brutto i netto) i kosztorys poszczególnych elementów realizacji zamówienia (w tym wskazanie kosztu przeniesienia na Zamawiającego autorskich praw majątkowych).
- Opis koncepcji materiału, zawierający w szczególności przykładową prezentację jednego z wymagań określonych w ustawie (wraz z częścią graficzną), pozwalający na dokonanie jego oceny pod kątem kryteriów zawartych w części G SOPZ.
- Wskazanie roli poszczególnych członków zespołu realizującego zamówienie.
- Potwierdzenie doświadczenia wykonawcy (wskazanego w części C SOPZ).
- CV osób, które zostaną zaangażowane w realizację zamówienia, potwierdzające wymagania określone w części C.
- Dodatkowym atutem przy wyborze oferty będzie wskazanie, że przy realizacji zamówienia będą stosowane klauzule społeczne, tzn. przy jego realizacji zostaną zaangażowane osoby z niepełnosprawnościami.

F. TERMIN REALIZACJI ZAMÓWIENIA

Wykonawca będzie zobowiązany do realizacji zamówienia w terminie **do 100 dni kalendarzowych** od dnia podpisania umowy.

G. KRYTERIA WYBORU WYKONAWCY

Zamawiający dokona oceny merytorycznej złożonych ofert i wybierze propozycję realizacji usługi, która otrzyma najwyższą liczbę punktów. Ocena ofert zostanie przeprowadzona na podstawie poniższych kryteriów. Maksymalnie można uzyskać **100 pkt**. Zamawiający dokona oceny ofert przyznając punkty w ramach poszczególnych kryteriów oceny ofert.

Lp.	Nazwa kryterium	
1.	Cena (50)	(cena oferty najtańszej/cena oferty badanej) * 50 pkt
2.	Koncepcja opracowanego materiału (20)	oryginalność, atrakcyjność dla odbiorcy, spójność koncepcji 0-5 pkt
		czytelność i prostota przekazu 0-5 pkt

		<p>zróżnicowanie i praktyczny wymiar prezentowanych przykładów i wskazówek</p> <p>0-10 pkt</p>
3.	Doświadczenie członków zespołu realizującego zadanie (20)	<p>Doświadczenie członków zespołu wykraczające poza warunki określone w części C4.1.</p> <p>Za doświadczenie eksperta:</p> <ul style="list-style-type: none"> - w 3 do 5 różnych obszarach kultury 5 pkt - w 6 i więcej różnych obszarach kultury 10 pkt
		<p>Doświadczenie członków zespołu wykraczające poza warunki określone w części C 4.2.</p> <p>Za doświadczenie eksperta:</p> <ul style="list-style-type: none"> - w 4 do 6 audytach dostępności w instytucjach kultury lub w 4 do 6 szkoleniach z zakresu dostępności w instytucjach kultury 5 pkt - w 7 i więcej audytach dostępności w instytucjach kultury lub w 7 i więcej szkoleniach z zakresu dostępności w instytucjach kultury 10 pkt
3.	Klauzule społeczne (10)	<p>zaangażowanie w realizację zamówienia osoby z orzeczeniem o niepełnosprawności (należy wskazać w ofercie zakres powierzonych zadań)</p> <p>10 pkt</p>

H. DOSTĘPNE ŹRÓDŁA INFORMACJI

W celu uzyskania szczegółowych informacji na temat przedmiotu zamówienia należy zapoznać się co najmniej z następującymi dokumentami:

- a) *Ustawą z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz.U. 2019 poz. 1696);*
- b) *Ustawą z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych (Dz.U. 2019 poz. 848);*
- c) Konwencją o prawach osób niepełnosprawnych, sporządzoną w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r. (Dz.U. 2012 poz. 1169 z późn. zm.);
- d) Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie z dnia 3 lutego 2003 r.;
- e) Poradnikiem *Jak wdrażać ustawę o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami?*;
- f) Standardami dostępności dla polityki spójności 2014-2020;
- g) Publikacjami Narodowego Instytutu Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów: *ABC Gość niepełnosprawny w muzeum cz. 1 i cz.2; Publiczność muzeów w Polsce. Seniorzy w muzeum. Raport 2019.*